

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о изменама и допунама Закона о високом образовању је у одредби члана 97. тачка 10. Устава Републике Србије, према коме Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, систем у области образовања.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

У циљу прецизирања и усклађивања појединих одредаба Закона о високом образовању ("Сл. гласник РС", бр. 88/17, 73/18, 27/18 - др. закон, 67/19, 6/20 - др. закони, 11/21 - аутентично тумачење, 67/21 и 67/21 - др. закон) у даљем тексту (Закон), потребно је извршити измене и допуне овог закона.

Предложеним изменама и допунама Закона, најпре треба да се регулишу проблематична питања која се односе на сараднике у настави и асистенте, као и на студенте који су уписани до 10. септембра 2005. године на свим нивоима студија.

Такође, предложеним допунама Закона решиће се спорно питање академских назива за студенте који су уписивали основне студије по усвојеним наставним плановима и програмима, односно по студијским програмима усвојеним од стране надлежних органа, који су испунили све обавезе у складу са програмом студија које су похађали.

Предложене измене и допуне у вези са накнадом за чланове Националног савета и начин финансирања Националног акредитационог тела, треба да доведу до изједначавања висине накнаде са висином накнаде за друга слична тела као и изједначавања финансирања Националног са начином финансирања осталих тела и агенција у Републици Србији и обезбеђује финансијска самоодрживост НАТ.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Нацрта закона врши се измена у члану 11. став 14. Закона, чиме се омогућава да висина накнаде за рад Националног савета коју утврђује Влада Републике Србије, буде изједначена са висином накнаде за друга слична тела, као што је на пример Национални савет за науку.

Чланом 2. Нацрта закона врши се допуна члана 14. став 3. Закона, чиме се начин финансирања Националног тела за акредитацију и обезбеђење квалитета у високом образовању (НАТ) изједначава са начином финансирања осталих тела и агенција у Републици Србији и обезбеђује финансијска самоодрживост НАТ. Такође, на овај начин поступа се у складу са препорукама Панела Европске асоцијације за обезбеђење квалитета у високом образовању (European Association for Quality Assurance

in Higher Education – ENQA), који је у свом Извештају о усклађености НАТ са Европским стандардима и смерницама ((Standards and Guidelines for quality assurance in the EHEA – ESG) из фебруара 2020. године, констатовао да је неопходно да успостављања стабилног начина финансирања, кроз израду дугорочних финансијских планова и финансијску подршку из државног буџета, а у циљу отклањања примедби ENQA у примени ESG и обнављању пуноправног чланства у овој организацији. Преласком на делимично буџетско финансирање избегла би се евентуална потреба повећања накнада за поступке акредитације високошколских установа и студијских програма, које плаћају високошколске установе у Србији.

Чланом 3. Нацрта закона врши се допуна члана 74. Закона, чиме се одређује ко још може да буде у пољу медицинских наука предавач (из разлога што поједина лица која су компетентна да буду предавачи у области медицинских наука закон својом дефиницијом није обухватао).

Чланом 4. Нацрта закона врши се измена и допуна члана 78. Закона, чиме се на конкретнији начин прецизирају услови за професора емеритуса, као и то да имајући у виду да досадашња накнада за рад професора емеритуса није дефинисана, потребно је да се дефинише у складу са реалном накнадом која одговара лицима која се налазе у продужењу радног односа.

Чланом 5. Нацрта закона којим се мења и допуњује члан 82. Закона, чиме се имајући у виду да се у пракси јавило као проблематично питање времена закључења уговора о раду, овим прецизира да високошколска установа својим актом регулише и време на које се закључује уговор о раду

Чланом 6. Нацрта закона врши се измена члана 83. Закона, чиме се предвиђа да се у звање сарадника може бирати и лице које је студент докторских студија. Такође, имајући у виду да су сарадници у настави и асистенти у радном односу, ангажовани у наставном процесу и имају право да студирају троструки број школских година потребних за реализацију студијског програма. (студирање уз рад, члан 109), треба омогућити да за време студија могу да буду поново бирани у дато звање. Тиме се омогућава задржавање младих на ВШУ и квалитетније извођење наставног процеса.

Чланом 7. Нацрта закона мења се члан 83а тако што се бришу ставови 2-8. како би се поступак избора лектора уредио подзаконским актима и на тај начин прилагодио потребама праксе и захтевима партнерских институција из Европе и света.

Чланом 8. Нацрта закона којим се мења члан 84. Закона, чиме се, имајући у виду да су сарадници у настави и асистенти у радном односу, ангажовани у наставном процесу и имају право да студирају троструки број школских година потребних за реализацију студијског програма. (студирање уз рад, члан 109), треба омогућити да за време студија могу да буду поново бирани у дато звање. Тиме се омогућава задржавање младих на ВШУ и квалитетније извођење наставног процеса.

Чланом 9. Нацрта закона мења се члан 100. Закона, имајући у виду да је у разговору са факултетима уочено је да неки од њих желе да уведу тест склоности, а нису у питању области спорта и уметности, код којих је тест раније предвиђен, те се сматра да је потребно дати могућност ВШУ да уведу додатно тестирање. Такође, предвиђен је и нови став 6, у којем је прописано да високошколске установе које образују верске службенике традиционалних цркава и верских заједница, уписују под условима из

ставова 1. до 3. овог члана и кандидате који су завршили богословску матуру. На овај начин се решава и статус ових ученика у погледу наставка школовања.

Чланом 10. Нацрта закона мења се члан 148. Закона, имајући у виду да се у претходном периоду већи број студената уписаних до 10. септембра 2005. године на свим нивоима студија, доставио је иницијативу за продужење завршетка студија по започетом наставном плану и програму, условима и правилима студија, те се продужава рок за завршетак студија на свим нивоима за три године. Сматрамо да је ово оптималан рок за завршетак студија по старим програмима.

Чланом 11. Нацрта закона мења се и допуњује члан 149. Закона, имајући у виду да су се након доношења важећег Закона о високом образовању јавили као спорни академски називи за поједине студенте, предвиђено је да високошколске установе које су у периоду од ступања на снагу Закона о високом образовању завршно са школском 2012/2013. годином уписивале студенте по усвојеним наставним плановима и програмима, односно по студијским програмима усвојеним од стране надлежних органа, који су испунили све обавезе у складу са програмом студија које су похађали, сматра се да су издавале дипломе о стеченим стручним и академским називима у складу са законом. Такође, стручни, академски назив стечен у складу са овим одредбама у погледу права која из њега произилазе биће изједначен са одговарајућим стручним, академским називом прописаним чланом 127. Закона о високом образовању из 2005, односно чланом 110 Закона о високом образовању из 2017. године. На овај начин би се

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона потребно је 75 милиона динара годишње у буџету Републике Србије, како би се суфинансирао рад Националног тела за акредитацију и обезбеђење квалитета у високом образовању.